

CASASSAS YMBERT, Jordi. *La nació dels catalans. El difícil procés històric de la nacionalització de Catalunya.* Catarroja: Editorial Afers, 2014. 185 pàgs. [13 x 21].

Aquest llibre és un assaig que tracta d'aclarir i explicar el procés actual del pas del catalanisme clàssic a la reivindicació d'un Estat propi per a Catalunya. És un assaig històric centrat a avaluar el procés de catalanització de Catalunya a partir dels processos de “nacionalització de les masses” a través dels quals els individus d'una societat han adoptat el sentiment de pertinença a una comunitat nacional, en aquest cas, la catalana.

Catalunya no ha disposat de les estructures polítiques pròpies per impulsar aquesta nacionalització que en altres països s'ha promogut des de l'Estat. És per això que el cas català és tan interessant en el context de la mediterrània. Seguint la línia argumental de llibres anteriors, Casassas descriu el paper dels intel·lectuals en aquest procés nacionalitzador i la contribució cabdal dels dos presidents de la Mancomunitat de Catalunya, Enric Prat de la Riba i Josep Puig i Cadafalch, als quals dedica sengles capítols.

A la introducció d'aquest llibre, “La història i la gestió del present nacional”, s'explicita que el cas català s'inscriu en l'espai mediterrani que l'envolta i comparteix amb ell força característiques, debilitats incloses, en un món contemporani que es fa progressivament complex, dinàmic, competitiu i agressiu: des del darrer quart del segle XIX aquest espai mediterrani va tenir una consciència clara que entrava en aquest nou món amb unes mancances ben manifestes.

A Catalunya juga una paper determinant la resistència permanent a la integració a Espanya que s'havia manifestat amb poques interrupcions des de 1640-1659. Després, des de la Guerra Gran (1793-1795) endavant, l'àrea catalana va ser l'escenari de constants aixecaments, bullangues, guerres civils (com les carlistes) i cruents repressions governamentals. Aquesta tensió, sumada al procés de consolidació de la nova economia de base comercial i industrial, va configurar un camp abonat per al sorgiment de les noves identitats socials, regionals i nacionals. Casassas també ens presenta una breu història comparada del nacionalisme per relacionar el cas català, el qual no disposa d'estat propi, amb el cas francès, el cas italià, i de passada, amb el cas grec. El romanticisme i la consciència de nacionalitat moderna, la polèmica de Herder i Renan, les aportacions de Mme. De Stael i Benjamí Constant, de Carl Shorske, Alexis de Tocqueville, Leopardi, Saint-Simon, Bentham, Disraeli, Braudel, Pierre Vilar o Jaume Vicens Vives passen per les pàgines d'un llibre que parla del present però en clau històrica.

La contribució dels intel·lectuals i professionals a la nacionalització de Catalunya, començant per figures com Joan Mañé i Flaquer o Valentí Almirall i el seu *Lo catalanisme* (1886), d'Enric Prat de la Riba i Josep Puig i Cadafalch, va ser cabdal i va permetre consolidar una identitat que l'ajudaria a suportar maltempsades de tota mena, incloent-hi les dictadures de Primo de Rivera i del general Francisco Franco. Així doncs, Casassas fa seva la tesi segons la qual l'origen del catalanisme és resultat de la confluència vuitcentista entre la intel·lectualitat de la Renaixença literària, el moviment federal i el carlisme. L'oferta catalanista d'esdevenir el portaveu de la persistent reivindicació d'una política econòmica de

ÍNDICE HISTÓRICO ESPAÑOL

ISSN: 0537-3522

CEHI- Universitat de Barcelona (abril 2016)

signe proteccionista menada pels industrials va acabar de consolidar-lo com a corrent hegemònic en una Catalunya expansiva.

Una tasca nacionalitzadora que Casassas porta fins als nostres dies. En el darrer capítol, "L'imaginari nacional i la política", l'anàlisi del catalanisme es contraposa a l'espanyolització que ha volgut imposar l'Estat. La resposta de la societat civil catalana a la consulta sobiranista del 9-N del 2014, que ha comportat la imputació del president de la Generalitat, de la vicepresidenta i la consellera d'educació, demostra, però, que el vigor de la societat civil ha permès encetar una nova etapa de sensibilització catalanista.

AURORA MADAULA I GIMÉNEZ

(Investigadora a la Càtedra Josep Termes

GRENPoC Grup de Recerca en Estudis Nacionals i
Polítics Culturals, Universitat de Barcelona)

Traducción de la reseña anterior:

Este libro es un ensayo que trata de aclarar y explicar el proceso actual del paso del catalanismo clásico a la reivindicación de un Estado propio para Cataluña. Es un ensayo histórico centrado en evaluar el proceso de catalanización de Cataluña a partir de los procesos de "nacionalización de las masas" a través de los cuales los individuos de una sociedad han adoptado el sentimiento de pertenencia a una comunidad nacional, en este caso, la catalana.

Cataluña no ha dispuesto de las estructuras políticas propias para impulsar esta nacionalización que en otros países se ha promovido desde el Estado. Es por ello que el caso catalán es tan interesante en el contexto del Mediterráneo. Siguiendo la línea argumental de libros anteriores, Casassas describe el papel de los intelectuales en este proceso nacionalizador y la contribución capital de los dos presidentes de la Mancomunidad de Cataluña, Enric Prat de la Riba y Josep Puig i Cadafalch, a los que dedica sendos capítulos.

En la introducción de este libro, "La historia y la gestión del presente nacional", se explicita que el caso catalán se inscribe en el espacio mediterráneo que lo rodea y comparte con él muchas características, debilidades incluidas, en un mundo contemporáneo que se hace progresivamente complejo, dinámico, competitivo y agresivo: desde el último cuarto del siglo XIX este espacio mediterráneo tuvo una conciencia clara de que entraba en este nuevo mundo con unas carencias muy manifiestas.

En Cataluña juega un papel determinante la resistencia permanente a la integración en España que se había manifestado con pocas interrupciones desde 1640 hasta 1659. Más tarde, desde la Guerra de la Convención (también denominada Guerra del Rosellón) (1793-1795) en adelante, el área catalana fue el escenario de constantes levantamientos, bullangas, guerras

civiles (como las carlistas) y cruentas represiones gubernamentales. Esta tensión, sumada al proceso de consolidación de la nueva economía de base comercial e industrial, configuró un campo abonado para el surgimiento de las nuevas identidades sociales, regionales y nacionales. Casassas también nos presenta una breve historia comparada del nacionalismo para relacionar el caso catalán, el cual no dispone de estado propio, con el caso francés, el caso italiano, y de paso, con el caso griego. El romanticismo y la conciencia de nacionalidad moderna, la polémica de Herder y Renan, las aportaciones de Mme. De Stael y Benjamín Constant, de Carl Shorske, Alexis de Tocqueville, Leopardi, Saint-Simon, Bentham, Disraeli, Braudel, Pierre Vilar o Jaume Vicens Vives pasean por las páginas de un libro que habla del presente pero en clave histórica.

La contribución de los intelectuales y profesionales a la nacionalización de Cataluña, empezando por figuras como Joan Mañé y Flaquer o Valentí Almirall y su *Lo Catalanisme* (1886), de Enric Prat de la Riba y Josep Puig i Cadafalch, fue capital y permitió consolidar una identidad que le ayudaría a soportar adversidades de todo tipo, incluyendo las dictaduras de Primo de Rivera y del general Francisco Franco. Así pues, Casassas hace suya la tesis de que el origen del catalanismo es resultado de la confluencia decimonónica entre la intelectualidad de la *Renaixença* literaria, el movimiento federal y el carlismo. La oferta catalanista de convertirse en el portavoz de la persistente reivindicación de una política económica de signo proteccionista llevada por los industriales, terminó de consolidarlo como corriente hegemónica en una Cataluña expansiva.

Una tarea nacionalizadora que Casassas lleva hasta nuestros días. En el último capítulo, "El imaginario nacional y la política", el análisis del catalanismo se contrapone a la españolización que ha querido imponer el Estado. La respuesta de la sociedad civil catalana en la consulta soberanista del 9-N de 2014, que ha supuesto la imputación del presidente de la Generalitat, de la vicepresidenta y la consejera de educación, demuestra, sin embargo, que el vigor de la sociedad civil ha permitido iniciar una nueva etapa de sensibilización catalanista.

AURORA MADAULA I GIMÉNEZ
(Investigadora en la Càtedra Josep Termes
GRENPoC Grup de Recerca en Estudis Nacionals i
Polítiques Culturals, Universitat de Barcelona)